

Paure Monde ! Bernat BERGÉ

Contes e novèlas en occitan.

“... En dobrir sa fenèstra sul monde amb un agach just e sàvi, nos parla de nòstra condicion umana e capita de nos tocar e de nos esclairar sus las questions de nòstra existéncia....” O. C.

EOE-IEO 47

16 rua de Pujols - 47300 VILANUÈVA D'ÒUT
Chèc de 15,50 € a l'òdre de EOE-IEO 47

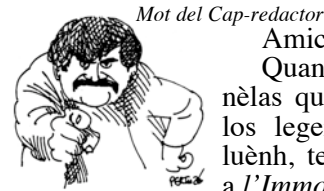

Provèrbes e dires

L'amistat

- * D'amics, pauc e bons.
- * D'amics, jamai pro :
d'enemics, amb la mitat n'i a de rèsta.
- * Diga-me amb qui te fas, te dirai qui seràs.
- * Un bon amic val mai que cent parents.
- * Novèl amic e vièlh ostal, t'i fises pauc.
- * Lo fòc espròva l'òr, e lo malur l'amic.
 - * Un amic ne pòt menar un autre.
 - * Amics, duscas a la borsa.
- * I a pas pièg enemic qu'un maissant amic.
- * De l'ome ric, cadun ne vòl èsser l'amic.
- * Qui prèsta a un amic se'n fa sovent un enemic.
- * En cantant las vertats se pèrdon las amistats.

Andrieu LAGARDA

Mot del Cap-redactor

Amics,

Quand las revistas venon vièlhas, e mai pichonèlas que siaguen, l'enveja ven de far lo punt amb los legeires, d'apatocar lo trabalh e de luènh en luènh, tentar de bilances... De plantar bòrnas, cap... a l'Immortèla...

Ne parlèrem maietes còps a las AG recentas de l'Escòla.

Ara, que venèm de passar **las cent livrasons**, de *Camins d'Estiu*, nos-i cal pensar seriosament..

Cal far quicòm; es indispensable !

Rapèli que, se nos-demòra pas qu'**una colleccion complèta**, dins lo gabinet de la bibliotèca, carrièra de Pujòls a Vila-nèva, al sens contra, se pòdon d'ara-en-la, trobar disponibles sus las laissas a costat... un molon de paquets, paquetons e paquetas-ses de totas las sòbras que demòran, alinhats a portada de mans...

Tota aquela memòria colectiva merita de se salvar de la posca e de la ratalha... La coneissença ven aisida atal de las peri-petias totas de la vida de 35 ans d'EOE....

Dempuèi que la sala d'en-naut ven foncionala, los legeires de passatge quitament, se i pòdon far lectures, recèrcas e emprunts... I pòdon seguir de tira lo caminament complèt de nòstres *camins d'estiu*... Una visita del siti s'impausa. Es demai dins aquel local, que lo Frederic Fijac dispensa cada setmana, lo dimèrcres de ser, un cors d'occitan de mai en mai frequentat.

De segur, vos i caldrà passar se venètz aqueste mes d'agost a l'EOE.... Prepausi a l'ocasion de i far, se volètz, un biais de taulièr sus plaça, e metre tot aquel trabalh en perspectiva, amb los libres que i publiquèrem, pels novèls venguts, e los autres...

Poirai, mas d'autres amb ieu, ajustar totis los comentaris e entresenhas sus aquela polida aventura.

Dins aquela dralha, lo Rogièr Lassaque que baileja l'IEO 46, e que li venguèt, coma veiretz mai luènh, la tissa de convidar monde per un biais d'omenatge (*antume !!!*) a mon sicut, pe-caire, - lo 18 de setembre a Praissac -, a previst per l'escasença, una comunicacion especifica sus Camins d'Estiu...

Pel demai, cal saber que lo Bernat Bergé, deu m'ajudar, tre lo numerò venent, dins lo ròtle de Cap-Redactor de nòstra revista. Serem pas tròp de dos, solide, per vos rampelar qu'es aquí lo ligam natural e indispensable a la quita subrevista de l'E.O.E.

Al trabalh.

Marcèu ESQUIEU

Mot del President

UNA QUINZENA E DOAS SETMANAS FAR VENIR DE GENTS A L'ESCÒLA D'ESTIU

La quinzena es la «Quinzena Occitana» que ven de s'acabar dins Òut e Gardna. Al programa d'espectacles, de fèstas, de conferéncias, d'intervencions dins los collègis, los centres de léser... Tot aquò organizat, amb una ajuda seriosa del Conselh General, per las associacions occitanistas del departament : l'EOE-IEO, l'Associacion per la cultura populara en Agenés (musica d'inspiracion tradicionala), Òc-Bi, Agenés tèrra occitana, los « ATP » de Marmanda, e quitament lo Felibrige ! (que tenia ongan son rescontre annadièr, la Santa Estèla, dins lo departament).

Aquela quinzena a marcat una pichona avançada dins las activitats de nòstra associacion coma seccion departamental per Òut e Gardna, dins la collaboracion amb d'associacions amigas e dins la reconeissença que devèm obténer de las collectivitats localas. Esperam poder crear de novèls corses per adultes, en collaboracion amb l'IEO regional, e tanben alargar lo cercle tròp estrech d'aquels que son prestes a s'engatjar personalament per la renaissença de la lenga.

Las doas setmanas son nòstres dos estagis linguistics, menats per un fum de benevòls (cal pas mancar de senhalar lo pes del benevolat dins nòstras activitats) :

- L'escòla occitana d'ivèrn, que li caldriá balhar mai d'importància ; ne caldrà tornar parlar.

- L'Escòla occitana d'estiu. Nos cal aver mai de participants que las annadas passadas, pel plaser de nos veire nombrós, e tanben per nòstre equilibri financièr. Aurem ongan una ajuda de la Generalitat de Catalonha, mas las subvencions de las collectivitats localas an pas aumentat d'un biais significatiu. Demandi a cadun de far son possible per far venir de gents a l'Escòla d'Estiu.

CRIDA ALS SÒCIS E AMICS DE L'ESCÒLA OCCITANA D'ESTIU :

**CADUN DE NOSAUTRES NOS CAL ESSAJAR
DE FAR VENIR DE MONDE NOVÈLS
A L'ESCÒLA DEL MES D'AGOST VENENT**

Pèire BOISSIÈRA

del Frederic : viva, menimosa, ardidà; lo vocabulari abondós, generós; l'escriptura fina, inventiva. Aicí pas cap d'artificis de rimas, pas cap de jòcs literaris convencionals e convenguts mas de bastisons qu'avançan, se desplegan, s'enairan portats per la cadéncia, lo ritme d'un respir, d'una alenada, d'una esmoguda fòrta. Poèsia vertadièra de segur aquel anar, aquela quista capa l'uèlh de la font.

«*A mesura que lo temps passa, vesi ben que m'avanci del passat meu*» o encara «*Se n'anava temps de parlar pel meu monde.*»

Petaç d'enfància, remembre agradius, nostalgias, de còps; besonh imperiós d'escriure per se, pels autres, per nosautres coma un salvament. Tot trabalh d'escriptura es trabalh de memòria e bastison d'un endacòm mai.

Alavetz cal crear, fargar, trobar, far viure, far respelir la lenga nòstra, per dire lo passat, lo present, lo deman. Nos escapa lo temps e servam al còr una desirança que sabèm pa la dire.

Si ben lo poèta !

«*Escrivi per dire çò vist; escrivi per comprèr; escrivi de tant qu'ai paur; escrivi per parlar; escrivi coma òm estifla.*»

Trabalh plan malaisit çaquela, cal de paciéncia, d'obstinacion, d'umilitat mai que mai.

«*Quand ai lo blat, ai pas la saca, quand ai lo sac, ai pas lo blat.*»

Mas après la dolor d'escriure, l'ànca de la pagina blanca, vendrà la gaug del trobar : «*Cada nuèch s'estrema una grepia nòva.*»

Ajocat sus son noguier de Daglan, sentinèla presta a faranhar, lo poèta pietinet, menudet, a comprès lo poder del libre : «*Jo tanben, quand serai grand, vòli coneisser aquel trebolèri de l'escriure, aquel afiscament entre trantalh e rajada que per las fortunats d'un libre se ven asondar dins lo trefolatge de l'Auton...*»

Aquel libre, car Frederic, lo tenes, lo tenem tanben per nòstre grand plaser, coma sabèm d'ara enlà que :

«*Anuèi : lutz d'estiu atudat.*

E mai encara lusís, preséncia dins la nuèch de la lenga, l'estèla mòrta de l'enfància.»

A Pena d'Agenés, lo 21/11/ 2009, *Max LAFARGA*

De comandar a :

Novelum - 95 rota de Bordèu - 24430 MARSAC sus L'ISLA - 11 €

LAS ORAS LENTAS - Max Lafarga

L'òme es secret. E fidèl tanplan.
Per io, quò's un gat. Un gat que dins
sos uèlhs s'i endevenon las brumas
d'una estampa japonesa ambe lo sang
d'una « rouge pomme à couteau »...

Quand me damandèt d'illustrar la
cobèrta del seu recuèlh, li diguèri de òc sulpic : d'aquelas Oras
lentas, ne coneissiái dejà qualques estonas, glenadas dins las re-
vistas.

Aquel títol... Dins sas sillabas lisairas, legissi « òrle », io.
Aquel òrle qu'es un pauc la marca de fabrica del poèta : A la
corba del riu / Ont l'aiga se fai linda / Doás lengas de sablina /
S'abeuran a tengut...

Òc-ben, lo Lafarga trena sa lenga a l'òrle de l'insasible.

Frederic FIJAC

De comandar a :

Max LAFARGA - 25 plaça dels Telhs - 33490 CAUDRÒT - 6 €

La Fabrica de petaç - La Fabrique de chiffons

Naissença, espelison, abrandament de la
paraula, esliuçadas de l'escriptura, autant de
merabilhas que nos son porgidas a la lectura
de *La fabrica de petaç*

« *L'aube et l'enfant tombèrent au bas du
bois. Au réveil il était Midi.* »

Òc, vertadièrament, aqueles poèmas an
d'accents «rimbaldians». A Miejourna Mieja-
vila, a Miejavida, entre las brumas de l'alba e
l'aplomb de solelh un poèta nos es nascut.

Petaç, pelhas, petaçons, brigalhas fierlan-
gas, cordurats per la magia del remembre
tota una enfància reviuada, tot un present, tot un deman a pa-
gèlar.

«*Que ma lenga la teni de combiat dins la boca dels
autres*».

Atal fasián la bugadièras, combiar amb de cendres los lin-
çòls de l'ostalada per los emblanquir; atal lo poèta se noirís del
recaliu dels sovenirs per lo tresmudar : imatges fòrts, escandil-
has, borrons nolents de perfums retrobats. Qu'es polida la lenga

Compte-rendut de l'Amassada generala del 13/02/2010

1) Rapòrt moral 2009

* Dictada occitana

La dictada de Vilanuèva d'Òut (Òut-e-Garona) recampèt
un quarantenat de participants (6 escolans, 7 collegians, 5 li-
ceans e 18 adultes).

Lo tèxt èra tirat del libre d'Anne Regourd "**Nomadas**",
colleccion "A tots", IEO edicions.

Moment fòrt de la Dictada : per visio-conférença, saludè-
rem los nòstres amics catalans a Barcelona.

A la fin de la Dictada, lo Bernat Bergé analisèt lo tèxt en
mencionar las dècas d'evitar e los punts difiçils.

Del temps de la correccion, la Bernadeta Fournié nos pre-
sentèt una vidèu del conte de Joan Frances Bladèr, adobat pel
Marcèu Esquieu, "**Los dus presents**"; aviá trabalhat sus aquel
conte amb d'enfants d'Òut e Garona. Una capitada.

Pendent la Dictada, lo Patrici Gentié e lo Pèire Boissièra
donèron doas conferéncias pel monde que volián pas participar
a la dicatada : "Lenga occitana e noms de luòcs" e "L'occitan
dins lo concèrt de las lengas".

* 6a Escòla Occitana d'Ivèrn a Foish

Del 16 al 20 de Febrièr se tenguèt a Foish la 6ª Escòla Oc-
citana d'Ivèrn (EOI).

Veire lo compte-rendut dins lo n° 99.

* 35a Escòla Occitana d'Estiu del 16 al 22 d'agost

2009 : 113 estagiaris e 41 animators ; 2008 : 102 estagia-
ris e 42 animators

Qualitats :

La primièra qualitat de l'escòla es son ambient festiu, gaujós, convivial.
Agrada al mond lo respecte, la tolenrencia e la dubertura d'esperit dels autres e
tanben la mescla sociala, dialectala, generacionala,... Son de qualitats que
pòdon tanben definir lo paratge. L'estanquèt es un autre punt fòrt de l'EOE qu'es
un endreit ont i a un bon ambient e ont se practica fòrça la lenga.

Lo mond a felicitat la soplèsa e la disponibilitat dels organisators. E
tanben lor agrada lo banh linguistic, la socialisacion de la lenga e sa practica.

Lo biais d'ensènar es tanben un punt fòrt perque es pas pesuc, se fa dins
un bon ambient, es festiu e risolièr. «Vesèm pas lo temps passar» Aquò empa-
cha pas lo seriós de l'escòla, los estagiaris son motivats e los professors com-
petents. L'acuelh es tanben a citar dins las qualitats amb la librariá. Ongan lo
mond a plan aimat la tematica de la crosada.

Decas:

Una marrida causa per dos personas es lo pres de l'escòla que lor sembla tròp car.

Lo fait que l'escòla siaga luènh de la vila es domatge.

Al nivèl de l'Ostal, lo mond trapan la mangiscla fòrça marrida e los locals mal adaptats a la calor. D'unes pensan que las informacions son pas pro desenvolopada pendent los repais, e que ia tròp d'activitats que s'entrevescan. De mond an pas trapats de menut vegetarian, cal pensar a ba senhalar a la debuta de la setmana.

Per la sortida a Pena e lo pic-nic cal pensar als andicapats, cal senhalar tanben las possibilitats de mobilitat, d'i anar en veitura. I aguèt una «jos-utilizacion» dels contaires presents a l'escòla.

Lo mond pensan que ia pas pron d'activitats a l'exterior, sia en exterior sia fòra lo licèu.

La passejada del dimècres a semblada tròp longa, benlèu que dos sitis es tròp. Fòra los talhièrs semblava mancar de cant e cançons. Cal pensar als bicicletaires que i pas per evaluar la bicicletada.

Prepausicions per melhorar:

Las jornadas deurián èsser de 28 oras mai de temps per ne'n profèchar. La publicitat cal èsser mai esandida a las facultats, e seriá plan d'aver la programacion completa de la setmana sus papièr. Per la formula de las activitats caldriá cambiar la formula dels expausats que n'i a tròp, e faire una pausa pendent los corses intensius per exemple una mièja jornada, prendre un matin de repaus.

Per las velhadas nos prepausan una serrada poèsia, una contes, de musica que bolega pel darrièr ser e tanben una serrada fòra l'escòla amb un grop qu'interessa los joves. Poiriam ensajar d'integrar mai la bicicletada a l'EOE. De mond prepausan de modificar lo contengut de la setmana, per exemple podem faire de jòcs esportius, tradicionals,... aver tanben un talhièr de cosina collectiva. Prepausan tanben de modificar las practicas, coma melhorar las activitats de dança, e aver una evaluacion als primièrs corses e una sintèsi per melhor trobar sa plaça.

De prepausicion novèlas foguèron feitas coma la preséncia de locutors naturals que pòt èsser un plus per l'escòla, preséncia tanben d'artesans e productors occitans, e l'ajuda als que començan l'occitan per causir de libres.

Per la vida a l'Ostal demandan la climatizacion al restaurant e de melhor destriar las bordilhas.

* Participacion a la manifestacion a Carcassona

1 Bus amb 39 personas

* Participacion a de manifestacions o salons

- 15/16/17 de Mai Salon del libre a Vilanuèva

- 31 de Mai Campestral a Sauvanhas

- **Marxelin : Crits de luta** (24 p. 5 €, IEO Aude, Carcassona)

- **Collectiu d'un trentenat d'autors : Lo solelh barona descauç** (15 €, IEO-IDECO - 81700 Puèglaurenç)

FORTUNAT - *Marcèu Esquieu*

Agèri pas la fortuna de « far grèc » al licèu e zo plangi ben, pecaire, a cada còp que me ven l'idèia de chucar la Mediterranèia a la raice. Aquels qu'entendon l'alfabet de las originas, coma los envegi !

Aquí que l'Esquieu me demanda de li engenhar una cobèrta per sa revirada del Plotos de l'Aristofanes. Me cal legir la pèça, solide, per tant de n'exprimir graficament lo chuc. Un regal !

Un regal, que l'èime sancèr de Carnaval i bufa de cap en cima. Dins una lenga gostosa e trufandièra, los poderós e sos adjutòris de tota borra son escarnits que non sai. Los quites Dius pòrtan lo capèl...

Ambe aqueste Fortunat, l'Esquieu reviscòla una de las jòias del « gai saber » !

Frederic FIJAC

una cançon
que
monta
de
la
tèrra
Marcèu ESQUIEU

A l'ocasion de la prima dels poètas... reprint polidè, ilustracions amb particions... de 40 p. realizat per lo Ceucle Occidan del licèu de Vilanèva d'Òlt, octòbre de 1970 (!)

(tròbas de M. Esquieu, musicas de Pèire Capdevila, dessenh de Crestian e Maria Menard, repertòri de Gui e Crestana Corrèges-Clercq...)

Quand los corses e animacions d'occitan èran seguits, per un brave quart dels escolans, qu'una còla d'ensenhaires se i fargavan amassa, una pedagogia inventiva, e voluntosa, en colaboracion amb los parents e los liceans... e la ciutat tota !

Quand se fasián cada setmana velhadas al licèu e dins vilatges a l'entorn...

Quand se preparava de naisse aquí, la vòstra Escòla Occitana d'Estiu.

Quand los quites Provisors, los aviam renduts occitanistas !

Quand èri un professor... UROS !

Contes de las doás bocas - nadalia - 47340 NAUTAJAJA

Fortunat : 10 € - Una cançon que monta de la tèrra : 3 €

En occitan, n'i a qu'an una fonologia colonizada per la fonologia francesa e que díson **aquèl castèl, pagar los *dèutes, es *nègre, n'ai *envèja, un *evèsque*. Dins un occitan blos e natural se ditz *aquel castèl, pagar los deutes, es negre, n'ai envèja, un evesque*.

Qualques autres mots ont i a lo fonèma /é/ que se pronóncia [é] e s'escriu e (o é, s'es necessari d'escriure un accent) : *anglés, aquel, aquela* (en occitan de Gasconha *aqueth, aquera*), *la bicicleta, concebre, la costeleta, el, ela* (occitan de Gasconha *eth, era*) *espés, la femna, francés, la grépia, la letra, cada mes, lo solelh, dos o tres*.

Jacme TAUPIAC

Dins l'edicion

Istoria, literatura, musica

- **Joan Penent : Occitanie, épopée des origines**

(400 p. 25 € fraco, ed. Cairn - BP 1503 - 64000 Pau Cedex)

- **Suzanne Thiolier-Méjean et Claire Kapler : Le plurilinguisme au Moyen-Age** (39 € port comprés, ed. L'Harmatan - 7 car. Ecole Polytechnique - 75005 Paris)

- **Rogièr Teulat : Anthologie des troubadours de la Haute-Loire** (208 p. 18 €, ed. Lo Convise - p plaça de la Patz - 15012 Orlhac Cedex)

- **Jean Poueigh : Chansons populaires des Pyrénées françaises** (18 €, enço de Andrieu Dupuy - Escola - 09500 Sant Fèlis de Tornegat)

Contes, novèlas

- **Jean-Frederic Brun : Ciutats dins l'azur**

(317 p., 17 €, ed. Reclams - 64160 Serres-Morlaas)

- **Ives Roqueta : L'ordinari del monde** (110 p. 15 €, ed. Letras d'Òc - Bât L'Aune - 5 rue Pons Capdenier - 31500 Tolosa)

- **Eric Gonzalès : Entremièi las lordèras**

(96 p. 11 €, ed. Per Noste - 64300 Orthès)

- **Estève Ros : Lo Pont** (13 €, ed. Novelum - 24430 Marsac/L'Isle)

- **Alban Cazals : revirada de "Contes" de Gustave Flaubert** (84 p. n° especial de Lo Gai Saber - 31320 Aureville)

Poesia

- **Sèrgi Bèc : Femna mon Amor** (60 p. 12 €, ed. Letras d'Òc)

- **Andrieu Lagarda : De cara al temps** (56 p. 10 €, IEO Aude - Carcassona)

- 3/4/5 de Julhet Culturiosités a Melhan sus Garona

- 22 al 25 de Julhet Estivada a Rodés

* Corses d'occitan per adultes

- A Vilanuèva (8 a 9 personas) animat per Frederic Fijac

- A Trentels (7 a 8 personas) animat per Joan-Luc Pittet

- A Agen (6 a 7 personas)

- A Marmanda (15 personas) animat per Remesi Roussille

2 novèls cors :

- A St Pèir de Clairac (12 personas) animat 1 còp per mes per Pèire Boissière e lo demai per Bernat Péré

- A Cocomont (17 personas) animat per Remesi Roussille e Roger Gaston

* Relacions amb de collectivitats localas

Contactes pres amb l'Offici del Torisme de Vilanuèva e Comitats d'afraïrament a Vilanuèva per prepausar d'accions concertadas. **Rapòrt moral votat "per" a l'unanimitat.**

2) **Rapòrt financer 2009**

Lo bilanç financer de 2008 èra deficitari de 15 000 €.

Per 2009, lo bilanç financer es deficitari de 2600 €, arribam doncas a una mena d'equilibri.

Mens de deficit perque : avèm fach una crida a dons que nos portèt 11 500 € ; l'EOE es prestatari de services de l'IEO Nacional (secretariat per "Aprenem l'occitan" e "PARLESC") ; estalviament de moneda per las seradas de l'estagi d'estiu e d'ivèrn.

Las subvencions en 2009 : 5 000 € : Region Aquitània ; 3 000 € : Despartament d'Òlt e Garona ; 2 000 € : Region Miègjorn Pirenèus ; 1 000 € : Comuna de Vilanuèva d'Òlt.

Rapòrt financer votat "per" a l'unanimitat.

3) **Perspectivas financeras per 2010**

- De contunhar a estalviar moneda per las manifestacions organizadas

- Relacions amb lo Consèlh General : organizacion d'una "Quinzena occitana" en Òut e Garona (concert, teatre, expausicion, sensibilizacion a la lenga, ...). Ajuda de finançament del Consèlh general, mas caldrà tot organizar.

- Locacion de l'estatge del nòstre local pel burèu d'Oc-Bi Aquitània

- Contunha del secretariat de "Aprenem l'occitan" e "PARLESC"

- Seradas contadas del Bernat contaire : prepausa de far seradas contadas e las recèptas seràn per l'EOE.

- Augmentacion de la subvencion de la Region Aquitània de 1000 €.

- La Generalitat de Catalonha gràcias al CAOC en 2009 nos pòrta 6000 € : aquela subvencion passarà sus la compta 2010. Se pòt tornar demandar per 2010.

- Pels benevòls de l'associacion que se desplaçan per d'amassadas, possibilitat d'obténer al prèp de l'EOE un rebut fiscal per desfiscalisar los fraisses de desplaçaments. Los fraisses serián considerats coma de dons per l'associacion.

4) Programa de las manifestacions 2010 organizadas per l'EOE-IEO 47

• Dictada Occitana, lo Dissabte 30 de Genièr

Participacion febla, 21 participants dont 5 escolans, 2 collegians, 6 liceans e 8 adultes.

En 2009 la Dictada recampèt un quarantenat de participants (6 escolans, 7 collegians, 5 liceans e 18 adultes).

En parallèl, una conferéncia en francés sus lo basic de La Crosada foguèt prepausada pel monde que podián pas far la dictada, un detzenat de personas i participèron.

Pendent la conferéncia, Pèire Boissiera prepausèt una animacion pels dròlles e adultes : "Jòcs tradicionals & Juguets sonòres vegetals".

Rasons de la baixa de participacion : activitats esportivas lo dissabte a-m ? examèn blanc pels liceans de Fumel lo matin ? pas aisit de convèncer los parents de menar los dròlles lo dissabte a-m, pasmens los professors preparan los dròlles a la dictada e parlan de la dictada als parents...

Per bolegar un pauc la manifestacion es decidit d'ensajar de far tornar la Dictada sul departament. En 2011, la dictada serà organizada a Agen, 2 possibilitats d'acuelh lo Centre universitari o lo Centre cultural André Malraux al centra vila. Farà benlèu una dubertura sus l'escòla bilingua d'Agen, los collègis que deuriàn tornar prepausar d'occitan a la dintrada 2011 e lo corsas per adultes organizats a Agen e St Pèir de Clairac.

• 7a Escòla Occitana d'Ivèrn, 22 al 26 de febrèr a Foish

Inscripcions : 13 estagiaris la setmana tota + 1 estagiari per 2 jorns + 3 estagiaris sonque pels corsas. En 2009, 17 estagiaris + 2 o 3 participacions al cors sonque.

Equipa pedagogica : Bernat Bergé pel Lengadocian nivèl A ; Ives Séguier pel Lengadocian nivèl B ; Eric Astié pel Gascon A & B ; Centre occitan Pèire Lagarda pel talhièr dança e Alan Servant pel talhièr cant.

Coma la fòrma *lo monde* es plan ancianament atestada, un poèta o un autor de cançon qu'a besonh d'un pè de mai per fargar un vèrs, la pòt emplegar dins una lenga que demòra d'una brava dignitat. Al sègle XVII, Pèire Godolin fasiá ben rimar *monde* ambe *blonde* !

Mas, dins una prosa neutra, dins aquel occitan estandard a basa de lengadocian que s'escriu de mai en mai, s'impausa de reformar pas la nòrma alibertina e de dire *lo mond*, ambe una finala pronunciada [n], coma dins *un an*, *arunan*, *ongan*, *cantam*, *lo fum*, *lo rasim*, *lo besonh*.

Negre

Dins un grand nombre de parlars occitans, geograficament plan centrals, lo fonèma /é/ se pòt opausar al fonèma /è/, a la posicion tonica o dins un mono-sillabe. I a un /é/ dins **lo pes** (francés «*le poids*») e un /è/ dins **lo pès** (fr. «*les pieds*»). Autres parellhs minimal d'oposicion fonologica :

lo pel «*le cheveu*» ~ **la pèl** «*la peau*» ;
cent francs «*cent francs*» ~ **sèm francs** «*nous sommes francs*» ;
lo piquet «*le piquet*» ~ **lo piquèt** «*elle l'a piqué*» ;
es après «*c'est appris*» ~ **es après** «*c'est après*» ;
lo setze «*le seize*» ~ **lo sèxe** «*le sexe*».

En occitan de Gasconha *era* correspond al francés *elle* e a l'occitan estandard *ela*, mentre que *èra* correspond al francés *il était* e a la meteissa fòrma *èra* en occitan estandard.

En francés, una tala oposicion fonologica existís pas : dins cap de mot francés i pòt pas aver un /é/ dins una sillaba que s'acaba per una consonanta ; sistematicament i aurà un /è/. Çò que fa que lo nom de familha *Bosquet*, que prononciam [buskét], serà prononciat [buskèt] per un francoparlant incapable de sortir del sieu sistèma fonologic.

Lo grand nombre de parellhs minimal pòrta la pròva de la granda soliditat d'aquela oposicion fonologica. (Un truïsm qu'es gaireben indecent de lo remembrar, de tant que deuriá èsser una evidéncia per tot lo mond : cal prene suènh d'escriure siá *e*, siá *è*, non solament dins los parellhs minimal, mas cada còp que lo mot compòrta siá lo fonèma /é/, siá lo fonèma /è/. En francés, se destria /y/ de /u/ non solament dins los parellhs minimal *le cul* ~ *le cou*, *le fût* ~ *le fou*, *le pus* ~ *le pouls* mas tanben quand un d'aqueles dos fonèmas se tròba a quina posicion que siá dins lo mot : *un homme cultivé* es de francés normal ; *un homme *coulivé* es de francés escarraunhat, quitament se se compren).

- « el » (en francés « le ») : alavetz cal lo pronom masculin.

Un emplec particular del pronom neutre : l'afortiment del pronom « tot »

Exemples : **Aquel d'aquí o vòl tot far** (e non pas « Aquel d'aquí vòl tot far »). **O a tot manjat** (e non pas « A tot manjat »). **Entre totes o farem tot** (e non pas « Entre totes farem tot »).

L'occitan blos

Lo mond

La nòrma d'Alibèrt, segon lo diccionari de 1966, es *lo mond*. Curiosament, fa pas cap de mencion de fòrma *lo monde*, plan atestada dins un fum de parlars. Mai d'un còp, dins sas cronicas *Porguem nòstra lenga*, a agut dich que *monde* èra un «gallicisme» a remplaçar per *mond*. (Ara, parlam de *francisme*).

Cresi qu'Alibèrt aviá rason de recomandar lo *mond* dins çò qu'apelava «lo lengadocian literari» (basa de l'occitan estandard), per doás rasons :

1) *Mond* es una fòrma atestada d'una maniera ininterrompuda de l'Edat mejana a l'epòca actuala :

Dieus, quant ac creat lo mon / E las creaturas que i son. (Matfre Armengaud. *Lo breviari d'amor*, 1976, p. 36 Vèrses 27 279-27 280).

Lo plus grans del moun. (A. Galhard, *Oeuvres complètes*, 1970, p. 465, vèrs 54).

Tout lou moun ac sabem. (B. Larada, *Margalida*, 1999, p. 222).

Foro d'aqueste mound. (J.-M. Servat, *parlar de Massat*, citat per Loís Alibèrt dins : *Terro d'Oc*, julhet de 1909, p. 101).

La primièra republica del mond modèrne èra creada. (R. Lafont, *Petita istòria europèa d'Occitània*, 2003, p. 120).

Los parlars actuals del Comenges gascon e del País de Fois lengadocian sèmban èsser los que mai an conservada aquela fòrma *lo mond*.

2) Per aver un tractament de fonetica istorica coèrent, cal aver la meteissa finala *-nd* dins : *blond, fecond, lo mond, moribond*. Se disèm *lo monde e un dròlle blond*, nos alinham sul francés *monde - blond*. Parièrament, dins un occitan non-sucursalista francés, cal dire *lo concèpte* coma *lo precèpte, catolic* coma *public, l'acte* coma *exacte*.

Lo francisme consistís doncas siá a ajustar un *-e* final de supòrt quand lo cal pas (*lo mond*), siá a lo metre pas quand lo cal (*exacte*).

Lo Cercle occitan de Foish devíá animar gratuïtament las seradas balèti, mas en seguida a d'animositats sus plaça entre lo cercles locals, nos caldrà prendre 2 grops locals que nos caldrà pagar. Publicitat foguèt facha dins la premsa occitana.

Caldràn de fòrças vivas per contunhar d'organizar l'EOI.

• Prima dels Poètas, lo Divendres 19 de Març

Tematica : color femna ; Luòc : Estanquet “Chez Yvette” a Vilanuèva

Aquel projècte es a l'iniciativa d'una estudianta en 2na annada de BTS animacion toristica, la Gabrièla Tardif. Dins l'encastre de sas estudis, li caliá presentar e botar en plaça un projècte en ligason amb l'animacion toristica locala, e aviá causit aquela manifestacion amb la nòstra associacion per portar lo projècte e l'ajudar dins sas intervencions. Per l'EOE-IEO 47 èra l'ocasion de desvelopar aquela manifestacion qu'existissia mas pas pro cridada.

Dins la vesprada i aguèt de lectures e rencontres de la clasa bilingua de Pena d'Agenés amb la poèta occitana Aurelia Lassaque e lo poèta eslamaire e cantaire Lou Davi.

En serada, poètas legiguèron en occitan e dins d'autres lengas (francés, arab, tégue) : *Marcèu Esquieu, Max Lafargue, Aurelia Lassaque, Gabriel Oukoundji, Joan-Pèire Tardif, Frederic Fijac, Clara Murner* ; e cançons d'amor amb *Pèire Boissière*.

Per acabar la serada un concèrt amb l'eslaimaire-cantaire *Lou Davi*.

Expausicion al local de l'EOE-IEO 47 sul tèma dels poèmas de Pau Froment, trabalh dels escolans de la seccion bilingüa de escòla de Pena d'Agenés.

Foguèt una bèla capitada que mai de cinquanta personas s'amolonavan dins aquel pichon estanquet. De tornar organizar !

• 36a Escòla Occitana d'Estiu, 15 - 21 d'Agost a Vilanuèva - Publicitat e programa çai-junts.

La Bicicletada s'organizarà coma l'an passat pendent l'escola d'estiu.

5) Programa de manifestacions 2010 organizadas en ligason amb l'EOE-IEO 47

“Quinzaine occitane 2010”, del 15 al 30 de Mai sus tot lo departament

Las associacions occitanas d'Òut e Garona (ACPA, EOE-IEO 47, ATP Marmanda, Oc-Bi Òut e Garona e Agenés Terra occitana), en partenariat amb lo Consèlh General 47, trabalhèron a botar en plaça de manifestacions occitanas sus un quinzanat de jorns sul departament.

Concèrt, balèti, conferéncias sus la lenga dins 13 comunas, animacion dins de centres de léser, animacion dins de collègis e licèus, expausicions, teatre, contes, ...

Concèrt de Du Bartas, lo Dimenge 20 de junh a Vila-nuèva. Dins l'encastre de la programacion teatrala de la vila.

Omenatge a Marcèu Esquieu, lo Dissabte 18 de Setembre a Praissac (Out)- Veire lo programa p. 27.

Corses per adultes, dins lo departament

I a agut de demandas de corses particulars amb de monde que son prèst de pagar : pas possible pel animators que fan ja de cors benevòls, que demanda mai de trabalh e de rigor.

Amb l'IEO Aquitània, e l'Olivier Sirgue, ensajar de botar en plaça d'autres corses pr adultes sul departament.

6) Las publicacions

Lo Bernat Bergé a editat son darrièr libre, a avançat los fraisses d'edicion, e l'EOE-IEO 47 li tornarà aprèp. Daissarà los beneficis a l'asso. Caldrà que l'asso faga de la comunicacion sus la sortida del libre.

D'autres edicions son en espèra, caldriá constituir una equipa que s'encargariá de causir, de seguir, e de trabalhar sus las publicacions. Abans nos cal far lo punt sus las prepausicions d'edicions que son en espèra.

7) La nòstra revista "Camins d'Estiu"

Lo darrièr n° es sortit a la prima de 2009.

Es decidit a l'unanimitat que cal continuar a editar la nòstra revista, qu'es un otís pedagogic e un ligam entre l'asso e los adherents.

8) Renovelament del CA e del Burèu

Renovelament del Conselh d'administracion : B. Bergé, P. Boissière, O. Capòni, M. Cloarec, M.O. Dumeaux, T. Duverger, M. Esquieu, F. Fijac, B. Fournié, P. Gentié, J.P. Joulia, M. Lafargue, J.P. Miner, C. Rapin, V. Riviere, M. Seguièr, M. Tardif, P. Depaire, R. Rasset, R. Rossilha, L. Roulet.

Renovelament del Burèu

President : P. Boissiere

Vicis presidents : V. Riviere, O. Capòni, B. Bergé,

M. Cloarec

President Onorari : M. Esquieu

Clavaire : P. Gentié

Clavaire adjunt : F. Fijac

Secretària : M. Seguièr

Secretàrias adjuntas : L. Roulet, T. Duverger

vois », « elle, je la vois ». Çò meteís en castelhan : « el señor, lo veo », « eso, lo veo », « ella, la veo ».

En occitan – e tanben en catalan -, lo pronom neutre se distingiís del pronom masculin. Se m'engani pas, i a son que un parlar dialectal que los confonda: lo bas-rodanenc, qu'èra la lenga de Frederic Mistral.

La forma estandard lengadociana preconizada per Alibèrt es « o ». I a fòrça formas dialectalas en lengadocian : « zo » (forma plan expandida, e qu'es la d'Agénès), « ò », « zò », « vò » (que cal benlèu escriure « bò »), « guò » ...

En gascon avèm « ac », « ec », « ic », « au »...

Lo lemosin sembla emplegar pertot « zo » ; l'auvernhat a « o », « vo », « zo ».

En Provença se ditz « vò », « va » (que son benlèu de variantas en foncion de la pausicion – tonica o non – dins la frasa) ; e « lo », dins lo parlar de Mistral coma dich çai-sus.

En vivaroalpin, ai ausit « o » (Vivarés).

Los catalans an « ho » (ont la « h » es son que un artifici de grafia).

L'emplec del pronom neutre. Exemples tipics :

- Ela, la vesi ; el, lo vesi ; aquò (aiçò), o vesi. Aquò, t'o disi.

Evidentament, i a pas totjorn « aquò » o « aiçò » davant lo pronom neutre.

Autres exemples :

- Lemosin : **Quand auràs chabat, me zo diràs** (e non pas « ...me lo diràs »)

- Gascon : **Çò que'm dises, qu'ac compregui hòrt plan** (e non pas « ...que'u compregui... »)

- Lengadocian : **Coma o avètz demandat...**(e non pas « coma l'avètz demandat... ») ; **Lo corrièl, l'ai mandat** (es plan atal que cal dire) ; **As mandat lo corrièl ? O vau verificar** (e non pas « ...lo vau... »).

Tendéncia dins l'occitan parlat del començament del sègle XXI :

Tendéncia pro fòrta a la disparicion de l'article neutre, remplaçat per l'article masculin per influéncia del francés. L'emplec del neutre a la plaça del masculin es rare.

Metòde per se pas enganar :

Verificar se lo pronom se pòt remplaçar, afortir, o completar per :

- « aquò » (en francés « ça ») ; s'es atal, es lo pronom neutre que cal.

Carta postala VII

Trigòssa sas aigas mostosas
Òlt, esclau del sorne matin,
cèrca a pro pena son camin
entremièg las ribas fangosas.

Los vièlhs ostals lavan sas penas
a l'aiga verda de l'oblit;
de la cala fugís un guit,
la barca dròm a sa cadena.

Cap pus de cridal dins lo vent,
las irondas son pas tornadas;
sonca doás tòrres alassadas
pican per encambar lo temps.

Pas qu'arroinas e macaduras
de tant de segles abalits...
Solet, pels teulats endormits
crudèl, lo solelh amadura...

Max LAFARGA

PARLAR OCCITAN Nòstras dificultats

La generacion d'aquels qu'an parlat l'occitan abans lo francés (los primolocutors occitans) dispareis. Aquelas gents avián integrat la sintaxi de la lenga sens o saber.

Ara, los locutors van èstre plan majoritàriament de francofònes que se bòtan a parlar occitan. O son ja – o sèm ja ! Sèm a un autre temps de l'istòria de la lenga. L'influéncia del francés es un fach que poirem pas esfaçar completament, plan probable. Podèm ça que lai prene consciéncia de la question, d'un biais mutualizat, e i portar collectivament nòstra atencion, per tant de servir las caracteristicas essencialas de la sintaxi, e tanben de la prononciacion ; lo lexic a pas tant d'importància.

Auriam besonh d'un recuèlh de ficas gramaticalas especificas per aquò far. Ficas que caldriá establir a mai d'un. Las vesi « panoccitanas », amb una plaça per cada dialècte.

Fau çai-jos una prepausicion de fica, que poirà venir collectiva se qualques uns d'aqueles que la legisson acceptan de ne far la critica, e de prepausar de complements o modificacions per tant de la melhorar.

Pèire BOISSIÈRA

LO PRONOM NEUTRE (tresena persona)

Levat dins quauques parlars dialectals, lo pronom neutre existís pas en francés. Caldriá dire benlèu que se distinguís pas del pronom masculin ; se ditz : « lui, je le vois », « ça, je le

Lo temps s'èra demargat ! L'ivèrn, èra la do-canha, e fasiá de setmanas a demorar en camisa. Per Nadal, los ametlièrs florissián, los borrons grelhavan. Per Pascas, nevava. En junh, caliá tornar cargar lo tricòt e lo ser alucar lo fuòc. Plaviá de meses de contunh. De quora en quora, de ventòrias brigalhavan tot, e la granisa acabava de cruissir çò que s'èra servat. Anavan de catastròfas en catastròfas, d'excepcions al jamai vist.

Los ancians se calavan : òm podiá pas mai se fisar als sants ni a las fèstas que, un còp èra, cada an, menavan lo delavatz, la torrada, lo solelh ; la luna existissiá pas mai, lo temps, en mai de pas cambiar al novèl quartièr, cambiava entre dos quartièrs !

"Sèm damnats, bramavan los atisats, *pagam los nòstres pecats ! Lo climat es a cambiar*, respondián los meteorològs. *La pollucion, l'efècte de sarra, la sisa d'ozon, vos l'avián anonciat*, ploravan los ecologistas. *Es la fin del monde, anam totes rostir, nos negar, èstre emportats, lo reine de l'òme es acabat*, ajulhavan los profetas de malastre."

Es n'aquala epòca que lo temps èra tament destimborlat, que las basas de referéncias d'autres còps èran perdudas, que se podiá pas quitament preveire la velha lo temps del lendeman, en agachant lo cèl, lo ser, tot en escampant d'aiga, e que la meteò de la television i aviá pas a s'i fisar, que l'Emili se cromptèt un baromètre.

"Amb un baromètre, li aviá dit un vesin, en l'agachant, *sauràs còp sec lo temps del lendeman. Se l'agulha davala, plòura o bufarà lo vent ; se puja, farà bel temps. Pòdes pas t'enganar.*"

Un jorn, que la plaça e las carrièras del vilatge èran embarassadas per un voïde-granièr, al mièg d'un molon de trastes, l'Emili vesèt un quadrant que prenguèt primièr per una pendula. Mas quand aguèt fretat la posca e qu'aguèt legit *tempèsta, pluèja o vent, cambiadís, bèl temps ...* reconeguèt un baromètre. Lo quadrant èra plantat sus una tauleta de fusta escalprada : un solelh de la cara redonda que risiá, de ventolets gaututs que bufavan, de nivols que ploravan, fasián una ronda a l'entorn del veire cerclat de laton.

"Un còp plan netejat, çò diguèt l'Emili ... *Marcha ?* demandèt al vendeire.

- *Se marcha ? Solide que marcha. Agachatz l'agulha. Que marca ?*

- *E ben, marca : Vent.*

E èra vertat que de vent, ne fasiá, que los expausants avián

de mal a tenir las telas dels paraplujèjas o a empachar los papièrs de prene la volada.

L'Emili se'n tornèt en çò siu amb lo baromètre, plan content de l'afar, que l'autre lo vendiá per res.

Còp sec, lo netejèt, lo fretèt, lo faguèt lusir, e coma de posca demorava dins la boita darrèr lo quadrant, i bufèt dessús amb l'aire comprimit e lo penjèt. Botèt la marca sus l'agulha.

"Veirèi ben se puja o se davala dins la nuèit, çò diguèt."

Quand sortiguèt, coma cada ser per escampar d'aiga, lo cèl s'èra esclarit, l'estelum lusissiá e lo vent bufava mai fòrt.

Lo lendeman, l'agulha aviá pas botjat. Marcava totjorn *vent o pluèja*, e defòra lo vent bufava totjorn.

E l'agulha botgèt pas de tres jorns e de tres jorns lo vent arrestèt pas de bufar.

- *Tè, as crompat un baromètre*, li diguèt lo vesin.

- *Òc ben*, li respondèt l'Emili, *mas me demandi se l'agulha es pas cotada*.

- *De còps que i a, aquò arriba. Te cal tustar dessús amb lo det per la descotar*.

E lo vesin truquèt lo veire. L'agulha faguèt un saut cap aval.

- *Digas, te siás avisat que lo veire pega ?* i tornèt lo vesin.

L'Emili, amb una esponja se mainèt de netejar lo veire. Mas lo baromètre li escapèt dels dets e tombèt dins la conca de l'aigüera. L'Emili l'eissuguèt e lo tornèt penjar.

Lo lendeman, l'agulha èra davalada e plaviá.

L'agulha botgèt pas de tres jorns.

- *S'es tornada cotar*, se disiá l'Emili, *en trucar sul baromètre, cada còp que i passava davant*.

Mas l'agulha marcava totjorn pluèja e defòra la pluèja contunhava de tombar. Lo monde començavan de repotegar : puta de pluèja ! Las pasturas van perir, lo blat va poirir, lo mildiò se chaparà tota la vinha ...

L'Emili contunhava de trucar lo baromètre que l'agulha botjava totjorn pas.

- *Mas puta de baromètre, te vas decidir a botjar*, i tornava l'Emili en balhar còps de punhs al quadrant, mentre que lo solelh, los ventolets e las nivols escalpradas semblavan se trufar d'el.

Los camps èran venguts de fangasses, los valats èran confles e los rius començavan de sortir. E l'agulha del baromètre botjava totjorn pas !

E un jorn, que s'èra enfangassat lo tractor, quand dintrèt a miègjorn, despengèt lo baromètre e lo jetèt dins lo fuòc.

- D'acòrdi, d'acòrdi : Òut es un flume ! Avèm doncas seguit lo fièl d'aiga del flume. Quò se ditz d'anar aval, de siègre atal lo corrent.

- E mai lo camin es estat plan planièr, qu'un còp davalats de Pena, èrem dins la plana. Aquí, gaireben cap de penda... sonca de sembla-pujadas...

- Çò estonant, quò's qu'en País de Sèrras, una plana es un planòl. Una auçura planièra. Mès dins los libres de geografia, una plana se tròba pas amont-naut. Alavetz, vai te'n los destriar !

- Lo viatge es estat planièr, òc, mès per rejúnher Lo Temple, Òut fai maites contorns. Z'avèm vist sus la carta ambe lo regent : Vilanuèva... Senta-Liurada... lo riu serpateja. Un contorn, avèm après que se pòt dire tanben una vòlta, o ben un cingle, quand i a un bauç que tresplomba las aigas.

- La rota bèla, delà, fai pas de vira revira : camina tot dreit. Atal, après èstre passats a rasis de Vilanuèva e de Senta Liurada, sèm lèu arribats al Temple.

- En davalat del carri, avèm vist sulpic lo castèl de la Comandariá e la basa, al bòrd de la Negresilha.

- Qu'es aquò, la Negresilha ?

- Quò's un riu, un rivatèl que s'aparia ambe Òut a-n-aquel endreit que los Templièrs i bastiguèron lo Temple del Bruèlh.

- Compreni : los dus fan lo parelh ! Ès pas aquò que se sona un conflüent ?

- Òc-ben. E nosauts tanben, a Pena, n'avèm un d'ajustador. Sabes, aquí que Bodoisson se clau dins Òut, après Paissèl e lo Saut de l'Avescat ?

- È òc, après lo « pont romiu » ! I anguèrem ambe la mai-rala. Me'n soveni...

- E ben, ne sabètz de causas ! Anam sèrvar lo rèsta pel còp que ven, saique benlèu ?

Adissiatz a tots !

Lo fraire de Jacmelina

Lo fraire de Jacmelina
Aviá perdut las dents puèi lo cap.
Sietat a l'ombra manèla d'un telh
Esperava sa paura maire
Coma un drollet plan ensenhat.
Los cats, lor disiá "Bonsoir messieurs".
Los autres ne risián pas qu'amassa
E boca clavada
Per pas mostrar que lor dents tanben
Se degalhanvan.

Al Paradís
Entrepreses e paurucs
Lo retrobèron a la drecha de Sant Pèire.

Un cat sietat sus sa tèsta lor diguèt
"Bienvenue messieurs".

Vaquí un tèxte escrit per tres escolanas del Cors Mejan de la seccion occitana de Pena. I parlan d'aquel « País bas » d'Òut que descobriguèron a l'escasença d'una setmana d'escòla bartassiera al Temple... Aquelas regas foguèron escrites a viu, tanlèu tornats a Pena.

La classa verda : viatge e paísatge

Adissiatz ! Sèm Elisa, Júlia e Èva, de Pena d'Agen. La classa tota, avèm passat una setmana a la basa nautica del Temple d'Òut. Aquò se ditz una « classa verda ».

- Per anar entà'l Temple d'Òut, lo carri a seguit la riba esquèrra del nòstre flume. Se ditz « delai Òut », quand òm es d'aquel bòrd de l'aiga. Sent-Salvèstre es bastit « deçai » lo flume.

- Mès Òut, quò's pas un flume, que raja pas dinc'a la mar ! Quò's Garona lo flume, que se clau dins l'Ocean per la boca de Gironda !

- Aquò rai... Mès un riu longàs que s'expandís atal per una ribièra bèla, quò se sona tanben un flume ! E me digas pas que la val d'Òut es pas ampla entremièg los puègs !

- Un crane afar qu'ai fait aquí, s'enrabiava l'Emili.

- T'ai pro vist, li diguèt en mena d'orason.

Lo lendeman lo temps se botèt al bèl. La calorassa arribèt e sequèt lèu tota l'aiga qu'èra tombada. Foguèt lèu la secada. Una secada terribla ; tot lo campèstre ne foguèt rostit, cramat, poscós.

- Sèm damnats, d'unes bramavan... Lo climat es a cambiar... La pollucion, l'efècte de sarra, ploravan los ecologistes.

Bernat BERGÉ

Lo Vilatgés e lo Sèrpent

La Fontaine. Livre 6 - Fabla 13

L'Esòp nos conta qu'un manant
Caritatiu, mas colhon qu'èra,
Un jorn d'ivèrn se passejant
A l'entorn de sa fasendièra,

I trobèt un sèrpent, sus la nèu, expandit,
Transit, gelat, rampós, immobil, adelit,
N'aviá qu'un quart d'ora de vida,
Lo vilatgés l'empòrta a l'ostal, de seguida,
E sens pensar quina serà la pagason,

Qu'una tala accion merita,
L'estira al long del fogairon.
Lo rescalfa e lo ressuscita...

L'animal engordit, tre que sentís lo caud,
E que l'arma li tòrna, e tanplan la colèra,
Lèva un bocin la tèsta e shiula un pauc
Puèi, se fa long releg, e puèi ensaja un saut,
Contra son protector, salvaire e paire, qu'èra.
Lo manant ditz : « Me pagas atal, bèstia fèra ?
Crèba donc ! » Alavetz, justament corroçat,
S'arrapa la pigaça e li trenca lo cap.

Fasant tres sèrps, de çò que rèsta.
Un bocin, la coeta, e la tèsta.

Lo babau sauticant, se vòl requinquilhar,
Mas poguèt pas i arribar.

Aquò's bon d'èstre caritable;
Mas envèrs qui, vaquí lo punt !
Per los ingrats, se'n vei pas un
Que non crèbe enfin miserable.

Marcèu ESQUIEU

Edicion nòva : 60 fablas reviradas, ilustradas de 34 vinhetas del Gustau Dore. Lo francés e l'occitan a posita. 140 p. 14 € (francò). (Contes de las Doas Bocas).

Lo trabalh que sièg es l'òbra de quatre joines afogats, tres mainadas e un gojat, eissits de l'escòla bilingüa de Pena d'Agen. Son en 6na o en 5na al collègi Damira Asperti. Se vesèm cada setmana per un talhièr d'occitan que me permet de mesclar lenga e arts plasticas. Per tal d'aprestar un rescontre ambe Aurelià Lassaca dins l'encastre de la prima dels poètas, causiguèri quatre tèxtes del seu recuèlh "Cinquena sason". Cadun agèt lo seu, e mai trobèt la suspresa a son gost. Venguèt lo temps de la lectura e dels escambis al torn dels tèxtes. Puèi calguèt graufinhar un "tablèu" que s'endevenguèsse ambe los vèrs. Alavetz solament lo gredonat foguèt reproduit sus una placa de linò. L'etapa mai longa anava començar : la gojas son pas de bon manejar... mès lo biais s'apren. I a de tecnicas per curar, pas tan complicadas qu'aquò. Un còp las placas escrinceladas, s'amassèrem a l'escòla per l'encratge e l'estampatge. Vos daisèm jutjar (mès vos pòdi dire que l'Aurelià èra esmoguda quand li avèm liurats nòstres afars al mes de març...).

Frederic FIJAC

Crimi

La tampa tustava
 Contra la paret
 Èra sola
 Al dedins de l'ostal
 Per velhar prèp del mòrt
 Dins sa cambra a ela.
 Sola amb el
 Sa paur
 E sos joguets
 Escampats pel sòl.
 Se diguèt que lo velhariá
 Fins a l'alba
 Puèi que li fariá una tomba
 Amb un entarrament,
 Al lausèrt qu'aviá tuat.

Ànsia

Lo relòtge picava
 Lèu ausiriá lo roncar de la veitura
 E veiriá dansar sos lums
 Contra la paret del fenial.
 Lo can jaupariá
 E ela los aculhiriá
 Coma se de res non èra.
 Mas demorariá sul bailet
 Pausariá sa letra
 E se ronçariá dins la nuèch dels lops
 Quand sa maire
 Trobariá las perlas
 De son colar
 Escampadas dins
 L'anarquia de sa cambra.

Dins una mar luenchenca,
 Perdut entre doas guèrras,
 Lo vièlh soldat cèrca
 Dins l'escuma que s'alunha de la nau,
 Son caval e son espasa,
 Sos sòmris de cort d'escòla.

Sas lagrèmas,
 Aquí ont son tombadas,
 Se son cambiadas en perlas.

